

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι: φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδ. φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἐκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἰτήσιαι — Τιμὴ προηγ. φύλλον λ. 30 — Γραφ. τῆς Διευθύνσεως: Ὁδ. Σταδίου, 6.

25 Ἰουλίου 1876

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΒΛΩΚ

Συνίχθεια: ἰδί σελ. 149.

Χρησιμότης πραγματικῆ, χρησιμότης ἰδανικῆ.

«Ὁ ἀήρ, ἡ βροχὴ, αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου εἶναι χρήσιμα χωρὶς νὰ ἔχουν ἀξίαν, ἔλεγεν ὁ Λεωνίδας ἐνθυμούμενος τοὺς λόγους τοῦ διδασκάλου. Δὲν ἔχουν ἀξίαν; Οἱ βῶλοι μου ὅμως οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι χρήσιμοι ἔχουν ἀξίαν, ἀφοῦ τοὺς ἠγόρασα. Ὑπάρχουσι λοιπὸν πράγματα τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀξίαν, χωρὶς νὰ ᾖναι χρήσιμα;»

Τὸ ἐσπέρας, ὅταν ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος τὸν προσεκάλεσαν νὰ παίξωσι βῶλους, ἐνεθυμήθη τὴν ἀπορίαν ταύτην καὶ ἠρώτησε τοὺς φίλους του. Δὲν ἤξευραν τί νὰ ἀπαντήσουν.

Εὐτυχῶς ὁ διδάσκαλος διήρχετο ἐκεῖθεν. — Διδάσκαλε, τῷ εἶπεν ὁ Λεωνίδας ἀφοῦ τὸν ἐχαιρέτησεν, οἱ βῶλοι ἔχουν ἀξίαν;

— Δι' ἐμὲ ὄχι, ἀφοῦ δὲν παίζω, ἀπεκρίθη.

— Καὶ ὅμως ὁ γείτων μας ὁ Μακρῆς δὲν παίζει οὐτ' ἐκεῖνος, εἶπεν ὁ Πέτρος, καὶ ὅμως ἀγοράζει.

— Διὰ νὰ τοὺς μεταπωλήσῃ, εἶπεν ὁ Λεωνίδας.

— Ὁ κ. Μακρῆς, ἐπανελάβεν ὁ διδάσκαλος, ἀγοράζει τοὺς βῶλους εἰς τοὺς Παρισίους, καὶ τοὺς μεταπωλεῖ εἰς τὰ παιδιά ὀλίγον ἀκριβώτερα διὰ νὰ ἀποζημιωθῇ διὰ τοὺς κόπους του καὶ μὲ τὸ κέρδος ἀγοράζει χρήσιμα εἰς αὐτὸν πράγματα.

— Ἡμεῖς ὅμως, εἶπον τὰ παιδιά, ἀγοράζομεν τοὺς βῶλους διὰ νὰ παίξωμεν.

— Εἰς τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως, ἀπήντησεν ὁ διδάσκαλος, τὰ παιγνίδια εἶναι συγχωρημένα· σὰς εὐχαριστοῦν, καὶ διὰ τοῦτο εἰσθε διατεθειμένοι νὰ ἐξοδεύσῃτε χάριν τῆς διασκεδάσεως ταύτης. Διὰ τοῦτο, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προξενεῖ εὐχαρίστησιν δύναται ἐπίσης νὰ ἔχῃ καὶ ἀξίαν. Ἡ διασκέδασις ἔχει ἐπίσης τὴν χρησιμότητά της· χρησιμότητα κατωτέρας τάξεως καὶ τῆς ὁποίας, ἀναμφιβόλως, πρέπει νὰ κάμνωμεν μετρίαν χρῆσιν καὶ μόνον δι' ἀνάπαυσιν μετὰ τὴν ἐργασίαν. Ὑπάρχουν μάλιστα πράγματα τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀξίαν, ἂν καὶ σεις καὶ ἐγὼ δὲν τὰ εὐρίσκομεν οὔτε εὐχάριστα, οὔτε χρήσιμα· ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἄλλοι ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι τὰ ἐπιθυμοῦν διὰ τοῦτον ἢ δι' ἐκεῖνον τὸν λόγον, καὶ ἀφοῦ οἱ ἄνθρωποι οὐ-

τοι εἶναι διατεθειμένοι νὰ τὰ ἀγοράσωσι, τὰ ἀντικείμενα ταῦτα ἔχουν ἀξίαν.

Λεωνίδας. — Ὡστε ὅ,τι πωλεῖται ἢ ἀγοράζεται ἔχει ἀξίαν;

Διδάσκαλος. — Εἶπωμεν μᾶλλον ὅτι πᾶν ἀντικείμενον, ἢ πᾶσα ὑπηρεσία, ἣν ἐπιθυμεῖ τις νὰ προμηθευθῇ διὰ πληρωμῆς, ἔχει ἀξίαν. Ὅνομασέ με ἀντικείμενον, ἄτινα ἀγοράζει τις εὐχαρίστως.

Πέτρος. — Ἄρτον, ἐνδύματα, βιβλίον, ἵππον, καὶ πολλὰ ἄλλα.

Διδάσκαλος. — Ὅνομασέ με τώρα ὑπηρεσίας, ἃς προμηθεύεται τις διὰ πληρωμῆς.

Παῦλος. — Τὸ σκάψιμον, τὸ θέρισμα, τὸ ράψιμον.

Λεωνίδας. — Ὅλοι αἱ ἐργασίαι, ὅλοι οἱ ἐργάται πληρώνονται.

Διδάσκαλος. — Ἀνέφερες ἐργασίας διὰ τῶν χειρῶν γινομένας· ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἐργασίαι, ἃς πληρώνει τις.

Λεωνίδας. — Πληρώνονται αἱ ἐπισκέψεις τοῦ ἱατροῦ.

Διδάσκαλος. — Καὶ ἡ μάθησις, δὲν ἔχει ἀξίαν;

Λεωνίδας. — Ὡ! Ἐγὼ εἶμαι πολὺ εὐτυχῆς διότι γνωρίζω νὰ ἀναγινώσκω.

Πέτρος. — Καὶ ἐγὼ διότι ἤξεύρω νὰ λογαριάζω. Ἡ μητέρα μὲ βάζει καὶ κάνω ὅλους τοὺς λογαριασμούς.

Διδάσκαλος. — Ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν, ὅτι τὰ τε πράγματα καὶ αἱ ἐργασίαι, αἱ φανταστικὴν ἔχουσαι τὴν ὠφέλειαν — πράγματα ἀρεσκείας ἀπλῆς — ἔχουν ἀξίαν, ἅμα ὑπάρχουν ἄνθρωποι πρόθυμοι νὰ τὰ ἀποκτήσουν διὰ χρημάτων.

Ἡ ἰδιοκτησία.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν συνομιλίαν ταύτην, ζωηρὰ συζήτησις ἠγέρθη ἐν τῇ αὐλῇ τῆς σχολῆς κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως μεταξὺ τοῦ Λεωνίδα καὶ τοῦ Δημητρίου. Ὁ Λεωνίδας εὗρεν ἕνα βῶλον καὶ ἐπειδὴ ὁ Δημήτριος εἶχε χάσει ἕνα, τὸν ἐζήτηε ὡς ἀνήκοντα εἰς αὐτόν. Ἄλλ' ὁ Λεωνίδας ὑπεστήριξεν ὅτι πολλοὶ βῶλοι χάνονται, ὅτι ἔχασε καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, καὶ ὅτι εὗρε μᾶλλον ἕνα ἐκ τῶν ἰδικῶν του.

Ὁ Φίλιππος τότε ἐσακέθη νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Δημήτριον ἂν ὁ βῶλος τὸν ὁποῖον ἔχασεν ἦτον μικρὸς ἢ μέγας.

— Ἦτο μέγας, ἀπήντησεν ὁ Δημήτριος.

Ἄλλ' ἀπεδείχθη ὅτι ὁ εὐρεθεὶς βῶλος ἦτον μικρὸς καὶ ὁ Λεωνίδας τὸν ἐκράτησε.

Ὁ διδάσκαλος, ὁ ὁποῖος ἤκουσε πάντα ταῦτα ἀπαρατήρητος, ἐπλησίασε τότε, ἵνα ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου συμβάντος ἐξαγάγῃ τὴν πρέπουσαν διδασκαλίαν.

— Εἶδον, εἶπεν, ὅτι ἐννοεῖτε τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας, χωρὶς νὰ σᾶς τὸ μάθῃ τις. Ἐάν τις ἐξ ὑμῶν ἔκαμνεν ἓνα ἀετὸν, ἢ ἐὰν ὁ πατήρ του τῷ ἔδιδε μίαν σοῦραν, εἴτε ἓνα βῶλον, θεωρεῖ τὸν ἀετὸν τοῦτον, τὴν σοῦραν, τὸν βῶλον, ὡς ιδιοκτησίαν του, ἢν δύναται νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει. Εἶναι ἀπόλυτος κύριος, καὶ ἐν ἀνάγκῃ θὰ ὑπερασπίζετο γενναίως τὸ δικαίωμά του, ὅπως θὰ ὑπερασπίζεται τὰ ὠτά του, ἐὰν κανεὶς ἤθελε νὰ τοῦ τὰ κόψῃ.

Καὶ πρέπει νὰ γείνηται τοῦτο.

Διατί;

Διότι ἡ βεβαιότης τῆς ἀπολαύσεως παντὸς κεκτημένου πράγματος σᾶς δίδει μεγάλην ἐνέργειαν καὶ ἐπιμονήν· θέλει τις νὰ αὐξήσῃ ὅ,τι ἔχει, καὶ ἡ ιδιοκτησία κατανατᾷ οὕτω τὸ αἷτιον τῆς διπλασιάσεως, καὶ πολλάκις τῆς δεκαπλασιάσεως καὶ ἑκατονταπλασιάσεως τῆς παραγωγῆς· ἐκεῖ ἔνθα ἄλλοτε ἑκατὸν ἄγριοι ἐκοπίαζον νὰ εὕρωσι τὴν τροφήν των, βλέπει τις σήμερον δέκα χιλιάδας οἰκογενείας, ἐκ τῶν ὁποίων ἑκάστη ἔχει τὴν ιδιοκτησίαν καὶ βιομηχανίαν τῆς, ζώσας ἐν ἀφθονίᾳ.

Ἐάν ἡ ιδιοκτησία δὲν ὑπῆρχε, οὐδεὶς θὰ ἐφύτευε δένδρον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἄλλος ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ νὰ κόψῃ τοὺς καρποὺς, οὐδεὶς θὰ ἐκτιζεν οἰκίαν, τὴν ὁποίαν ἄλλος ἠδύνατο νὰ κατοικήσῃ ἀντ' αὐτοῦ, οὐδεὶς θὰ ἀνέτρεφεν ἵππον, ἐὰν ὁ γείτων του ἠδύνατο νὰ τὸν οἰκειοποιήσῃ, οὐδεὶς θὰ ἔσπειρε λιβάριον, διὰ νὰ κατασκευάσῃ ἐξ αὐτοῦ ὕψασμα ὁ τυχὼν διαβάτης.

Δύνασθε, τέκνα μου, νὰ φαντασθῆτε τόπον ἔνθα ἕκαστος θὰ ἠδύνατο νὰ λαμβάνῃ ἀτιμωρητῆ τὰ πράγματα τῶν ἄλλων; Ὁ Ἰωάννης θὰ ἠδύνατο νὰ ἀρπάξῃ τὴν σοῦραν τοῦ Πέτρου, καὶ ὁ Φίλιππος τὴν στεφάνην τοῦ Ἰακώβου. Ἐπεθυμοῦσατε νὰ ζήσητε εἰς ἓνα τοιοῦτον τόπον;

— Ὅχι, ὄχι, ὄχι, ἀνέκραξαν τὰ παιδία.

— Ἰδῶμεν τώρα πῶς δύναται τις νὰ προμηθευθῇ ιδιοκτησίαν, δηλ. ἀντικείμενόν τι, βιβλίον, βούν, οἰκίαν, γῆν, ἀνήκοντα ἤδη εἰς ἄλλον;

— Ἀγοράζει, ἀπήντησεν ὁ Φίλιππος.

— Ἀλλὰ δίδει τίς τι εἰς ἀντάλλαγμα, λέγει ὁ διδάσκαλος. Καὶ πῶς ἀκόμη;

— Τὸ λαμβάνει ὡς δῶρον, ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης.

— Ὑπάρχουν ἄλλοι τρόποι ἀκόμη;

— Νὰ τὸ λάβῃ τις διὰ κληρονομίας, λέγει ὁ Πέτρος.

— Δύναται νὰ τὰ εὕρῃ τις ἀκόμη, ἀλλὰ διακιοῦται νὰ τὰ οἰκειοποιηθῇ μόνον, ὅταν τὰ εὐρεθέντα δὲν ἀνήκωσιν εἰς οὐδένα. Ὑπάρχουσι χώραι ἄνευ κατοίκων. Δύναται τις εἰς τὰς χώρας ταύτας νὰ περιτειχίσῃ γαίας, νὰ τὰς καλλιεργῇ, νὰ κτίσῃ οἰκίαν καὶ νὰ τὴν κατοικήῃ, καὶ αἱ γαῖαι αὗται καὶ ἡ οἰκία αὕτη κατανατῶσι νομίμως ἡ ιδιοκτησία τοῦ κατασκευάσαντος διὰ τῆς ἐργασίας του ταῦτα.

Τὸ ὕδωρ ἐπίσης τὸ ὁποῖον εἶναι ὑπὸ τὴν γῆν δὲν ἀνήκει εἰς οὐδένα, ἀλλ' ἐὰν κατασκευάσω φρέαρ, τὸ ἐν τῷ φρέατι εἰσερχόμενον ὕδωρ μοὶ ἀνήκει, καὶ δύναμαι νὰ τὸ δώσω, ἢ ἐν ἀνάγκῃ καὶ νὰ τὸ πωλήσω. Οἰκειοποιήθη τὸ ὕδωρ τοῦτο διὰ τῆς ἐργασίας μου, ἢ, ὅπερ τὸ αὐτὸ, δι' ἐμίσθου ἐργασίας, ἢτοι διὰ χρημάτων ἅτινα ἐκέρδισα δι' ἄλλου τρόπου, καὶ ὅ,τι μοὶ ἀνήκει, δύναμαι νὰ τὸ διαθέσω ὅπως θέλω, σεβόμενος πάντοτε τοὺς νόμους τῆς ἠθικῆς.

A. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

Ἔπεται συνέχεια.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

Συνήχεια· ἰδὲ σελ. 450.

Ἄς ἰδῶμεν τώρα τὸν φωτισμὸν. Ὁ ἀνάψω ἐν κηρίον ἢ δύο, διὰ νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ ἔργον τοῦ προορισμοῦ των. Τὸ κηρίον καὶ ὁ λύχνος εἶναι, τὸ ἠξέυρετε, δύο διάφορα πράγματα. Διὰ νὰ κατασκευάσητε λύχνον γεμίζετε δι' ἐλαίου ἐν δοχεῖον, ἔπειτα θέτετε ἐπ' αὐτοῦ ὀλίγον βαμβάκιον ἐπίτηδες ἠτοιμασμένον, καὶ τέλος ἀνάπτετε τὸ ἄνω ἄκρον ταύτης τῆς θρυαλλίδος. Ὅταν ἡ φλόξ καταβῇ μέχρι τοῦ ἐλαίου, τότε σβύνει ἐκεῖ, ἐξακολουθεῖ δὲ νὰ καίῃ εἰς τὸ ἐπάνω μέρος. Ἴσως μ' ἐρωτήσητε πῶς τὸ ἔλαιον, ἀφ' οὗ δὲν καίει μόνον του, ἀναβαίνει εἰς τὸ βαμβάκιον, καὶ καίει ἐκεῖ; Ἀμέσως θὰ δμηλήσωμεν περὶ τούτου. Ἀλλὰ δὲν σᾶς φαίνεται ἀκόμη θαυμαστότερον πῶς καίει ἐν κηρίον; Διότι αὐτὸ εἶναι οὐσία στερεὰ, καὶ δὲν περιέχεται ἐντὸς δοχείου. Πῶς ἡ στερεὰ αὕτη οὐσία ἀναβαίνει εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶναι ἡ φλόξ; Πῶς, ἐν ᾧ δὲν εἶναι βρυστή, καὶ πῶς, ὅταν γίνηται βρυστή, ἐξακολουθεῖ νὰ συνεχῆται; Τοῦτο εἶναι ἀληθῶς θαυμαστὸν εἰς τὸ κηρίον.

Ὑπάρχουσιν εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην βέματα ἀέρος ἅτινα θὰ μᾶς βοηθήσωσιν εἰς μερικὰ τῶν πειραμάτων ἡμῶν, εἰς ἄλλα ὅμως θὰ μᾶς ἐνοχλήσωσι. Διὰ ν' ἀποφύγωμεν τοῦτο θὰ προσπαθῶ νὰ κατορθώσω φλόγα ἡσυχον καὶ κανονικὴν, διότι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ σπουδάσωμεν ἐν ἀντικείμενον ὅταν παρουσιάζωνται προσκόμματα ξένα πρὸς αὐτό. Ἄς μεταχειρισθῶμεν τὸν τρόπον ὃν μεταχειρίζονται ὅσοι ἀνάπτουσι κηρία εἰς τὸ ὑπαιθρον, εἰς τοὺς ἐξώστας ἢ εἰς τὰ